

Kungliga biblioteket
Box 503
102 41 Stockholm

Synpunkter från Götabibliotekens styrgrupp på förslaget Kungliga bibliotekets utkast till nationell biblioteksstrategi

Bakgrund

2015 fick Kungliga biblioteket uppdraget av Kulturdepartementet att ta fram en nationell biblioteksstrategi som ska vara klar i mars 2019. Uppdraget har bestått av att göra en fördjupad omvärldsanalys och att föreslå långsiktiga mål och strategier för hela det allmänna biblioteksväsendet. I uppdraget har också ingått att analysera vilka specifika utvecklingsbehov som finns för skolbiblioteken samt fortsätta arbetet med att tillgängliggöra e-böcker via den nationella bibliotekskatalogen Libris.

Sekretariatet, utsett av Kungliga biblioteket har bland annat tagit fram en omvärldsrapport och ett antal fördjupande rapporter. I maj 2018 presenterade sekretariatet ett utkast till strategi med titeln *Från ord till handling; på väg mot en nationell biblioteksstrategi*. Under oktober månad kommer ett antal dialogmöten kring utkastet hållas på olika orter i Sverige, där representanter från biblioteksväsendet och andra intresserade, är inbjudna att delta.

Synpunkter på utkastet kan skickas in till sekretariatet, senast 31 oktober.

Ställningstagande

Styrgruppen för Götabiblioteken har valt att göra nedslag i utkastet och kommentera några av de åtgärder/förslag som berör kommunal verksamhet och folkbibliotekens ansvarsområde samt förslag som berör biblioteksväsendets infrastruktur men har inte ambitionen att vara heltäckande.

Synpunkter från Götabiblioteken försöker i någon mån följa den struktur av de områden som sekretariatet har pekat ut i utkastet och formulerat olika åtgärdsförslag om; demokrati, tillgänglighet, utbildning, läsning, digitalisering och infrastruktur.

Synpunkterna som följer har processats tillsammans i styrgrupp för Götabiblioteken som består av ansvarig bibliotekschef (eller motsvarande) från varje kommun som ingår i det regionala bibliotekssamarbetet.

Göta biblioteken är ett regionalt bibliotekssamarbete som omfattar samtliga kommuner i Östergötland samt Tranås kommun, tillsammans 14 kommuner. Götabiblioteken samarbetar kring en gemensam webb, ett gemensamt biblioteksdatasystem och ett gemensamt bibliotekskort.

Genom ett starkt samarbete vill Götabiblioteken kunna erbjuda en så jämlik biblioteksservice som möjligt för användaren.

Götabiblioteken är på ett övergripande plan positiv till att en nationell biblioteksstrategi tas fram. Götabiblioteken anser att det är bra att utkastet syftar till att få en jämlik biblioteksverksamhet, då förutsättningarna är olika för olika kommuner. Utkastet till nationell biblioteksstrategi måste emellertid betraktas som just ett utkast. Götabiblioteken anser att det i dess nuvarande form har mer karaktären av en handlingsplan med beskrivningar på detaljnivå än en strategi. Flera av det som i utkastet beskrivs som möjliga åtgärder arbetar idag redan folkbibliotek och regional biblioteksverksamhet med och Götabiblioteken saknar framåtsyftande åtgärder.

Götabiblioteken önskar att en nationell biblioteksstrategi identifierar samhällets utmaningar och på så sätt också relevanta framtida mål för biblioteken, urskiljer ev. hinder och för ett strategiskt resonemang för att möta och undanröja dessa.

Demokrati, tillgänglighet

I utkastet förs ett resonemang kring att biblioteken ska ingå i totalförsvaret, till detta ställer sig Götabiblioteken mycket frågande.

Biblioteksjuridisk kompetens på nationell nivå som kan stötta biblioteken är ett förslag som lyfts fram i utkastet. Götabiblioteken anser att förslaget är bra och att den kan vara till god hjälp vid svåra avväganden.

Götabiblioteken välkomnar förslaget om en nationell samordning av medieförsörjningen för en språklig mångfald med Internationella biblioteket i spetsen. Götabiblioteken anser dock att det inte handlar om mediehanteringen som sådan, utan det är tillgången till kompetens och stöd som rör det mångspråkiga området som efterfrågas.

I utkastet lyfter sekretariatet att det finns en vilja att ge en ny bild av biblioteken och deras medarbetare och bibliotekens uppdrag att nå ut till fler och en ökad inkludering. Götabiblioteken instämmer och anser att bibliotekarierollen handlar om så mycket mer än hantering av medier. Yrkesrollen handlar om att skapa mötesplatser och möta människor. Götabiblioteken välkomnar därför utbildningsväsendets roll i en kommande nationell biblioteksstrategi, både när det gäller bild av yrket och rekrytering och att denna roll förtydligas och förstärks.

Läsning

I utkastet under området Läsning ges förslag om en permanent finansiering och drift av digitala lästjänster för barn och att de behöver samlas som en nationell tjänst. Götabiblioteken är positiva till förslaget men upplever att barnperspektivet i övrigt är otydligt i utkastet och ett mer framträdande barnperspektiv är nödvändigt i en nationell strategi.

Götabiblioteken saknar litteraturens ställning som konstform helt i utkastet.

Digitalisering och infrastruktur

Sekretariatet för nationell biblioteksstrategi anser att digitala bibliotekstjänster måste utredas. Götabiblioteken samtycker och tycker det är positivt att ett samlat ansvar med samordning och genomförande av förhandlingar med e-resursleverantörer för folkbibliotekens räkning görs på nationell nivå.

Götabiblioteken tycker det är positivt att den regionala biblioteksverksamheten lyfts fram som en stark aktör som stöd till folkbiblioteken. Den regionala biblioteksverksamheten är viktig inte minst ur jämlikhetssynpunkt. Regional biblioteksverksamhet har en viktig roll för samspel och rollfördelning mellan lokal och nationell nivå och har i allmänhet en god överblick över vad kommunerna gör liksom deras behov. Regional biblioteksverksamhet bör därför finnas nära de lokala folkbiblioteken.

Götabiblioteken ställer sig därför mycket frågande till utkastets fyra olika förslag på en ny organisation som ges för regional biblioteksverksamhet och anser att samtliga förslag är undermåliga.

Götabiblioteken är positiva till resonemanget om en ny projektmodell i riktning från tillfälliga projektbidrag till fler mer generellt och permanent ställda bidrag som skulle kunna ge en ökad möjlighet och mer hållbar verksamhetsutveckling. Samtidigt instämmer Götabiblioteken inte i att riktade projektmedel tas bort som ett eget område, ett skäl är deras funktion att ge möjlighet till bibliotek att testa nya metoder inom biblioteksutveckling. Här behövs en god balans mellan tillfälliga projektmedel och över tid långsiktiga sådana.

Götabibliotekens styrgrupp

/genom Elisabeth Cserhalmi, Regionbibliotek Östergötland